

European Securities and
Markets Authority

Насоки

Насоки за оценяването на знанията и компетентността

Съдържание

I. Обхват	3
II. Познавания, съкращения и определения	3
III. Цел	5
IV. Спазване на насоките и задължения за докладване	6
V. Насоки.....	6
V.I Общи положения.....	6
V.II Критерии за знания и компетентност на персонала, предоставящ информация относно инвестиционни продукти, инвестиционни услуги или допълнителни услуги.....	7
V.III Критерии за знания и компетентност на персонала, който предоставя инвестиционни консултации	8
V.IV Организационни изисквания за оценка, поддържане и актуализиране на знания и компетентност	9
V.V Публикуване на информация от компетентните органи.....	11
VI. Приложение I	12

I. Обхват

Кой?

1. Настоящите насоки се прилагат по отношение на:
  - а. компетентните органи и
  - б. посредниците.

Какво?

2. Настоящите насоки се прилагат във връзка с предоставянето на инвестиционните услуги и дейностите, изброени в раздел А, и допълнителните услуги, изброени в приложение I, раздел Б към ДПФИ II.

Кога?

3. Насоките се прилагат от 3 януари 2018 г.

II. Позовавания, съкращения и определения

Нормативни документи

Директива за ЛУАИФ

Директива 2011/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 година относно лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове и за изменение на директиви 2003/41/ЕО и 2009/65/ЕО и на регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 1095/2010.

Регламент за ESMA:

Регламент (ЕС) № 1095/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски орган за ценни книжа и пазари), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/77/ЕО на Комисията.

ДПФИ

Директива 2004/39/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година, относно пазарите на финансови инструменти, за изменение на Директиви 85/611/ЕИО и 93/6/ЕИО на Съвета и Директива 2000/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 93/22/ЕИО на Съвета.

ДПФИ II

Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на

финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и Директива 2011/61/ЕС (преработен текст).

Съкращения

<i>Директива за ЛУАИФ</i>	Директива за лице, управляващо алтернативен инвестиционен фонд
<i>КО</i>	Компетентен орган
<i>ДО</i>	Документ за обсъждане
<i>ЕК</i>	Европейска комисия
<i>ЕС</i>	Европейски съюз
<i>ESMA</i>	Европейски орган за ценни книжа и пазари
<i>ДПФИ</i>	Директива за пазарите на финансови инструменти

Определения

4. Освен ако не е посочено друго, термините, използвани в ДПФИ II, имат същото значение в настоящите насоки. Освен това се прилагат следните определения:
  - а. Компетентен орган (или КО) означава орган, определен съгласно член 67 от ДПФИ II.
  - б. „Посредници“ означава инвестиционните посредници, както са определени в член 4, параграф 1, първа алинея от ДПФИ II, кредитни институции (както са определени в член 4, параграф 1, двадесет и седма алинея от ДПФИ II) при предоставяне на инвестиционни услуги, както и инвестиционни посредници и кредитни институции, при продажба или предоставяне на експертни съвети на клиенти във връзка със структурираните депозити, дружества за управление на ПКПЦК и за външни лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове (ЛУАИФ), доколкото те предоставят инвестиционни услуги за управление на индивидуални портфейли или допълнителни услуги и само във връзка с предоставянето на тези услуги (съответно по смисъла на член 6, параграф 3, букви а) и б) от Директивата за ПКПЦК и член 6, параграф 4, букви а) и б) от Директивата за ЛУАИФ).
  - в. „Персонал“ означава физически лица (включително обвързани агенти), които предоставят съответните услуги на клиенти от името на посредника.
  - г. „Свързани услуги“ означава предоставяне на инвестиционни консултации или предоставяне на информация за финансови инструменти, структурирани депозити, инвестиционни услуги или допълнителни услуги на клиентите.

- д. „Предоставяне на информация“ означава пряко предоставяне на информация на клиентите за финансови инструменти, структурирани депозити, инвестиционни услуги или допълнителни услуги, или по искане на клиента, или по инициатива на предприятието, в контекста на предоставянето от члена на персонала към клиента на всяка от услугите и дейностите, изброени в раздели А и Б на приложение I от ДПФИ II.
- е. „Знания и компетентност“ означава придобити подходяща квалификация и опит за изпълнение на задълженията по членове 24 и 25 от ДПФИ II за предоставяне на съответните услуги.
- ж. „Подходяща квалификация“ означава квалификация или други проверки или курс на обучение, които отговарят на критериите, определени в насоките.
- з. „Подходящ опит“ означава, че член на персонала успешно демонстрира способност за изпълнение на съответните услуги чрез предишна работа. Тази работа трябва да е извършена въз основа на пълно работно време или еквивалентен принцип за срок от минимум 6 месеца. След изтичане на този минимален период КО може да разграничи изисквания период на стаж в зависимост от съответната квалификация, придобита от персонала, и също в зависимост от съответните осигурени услуги.
- и. „Инвестиционни продукти“ означава финансови инструменти и структурирани депозити съгласно определението в ДПФИ II.
- й. „Под наблюдение“ означава предоставяне на съответните услуги на клиенти под отговорността на член на персонала, който има подходяща квалификация и опит. Член на персонала може да работи под наблюдение за максимален период от 4 години, освен ако е определен по-кратък период от компетентния орган (КО).

III. Цел

- 5. Целта на настоящите насоки е да се определят критериите за оценяването на знанията и компетентността, изисквани по силата на член 25, параграф 1 от ДПФИ II в съответствие с член 25, параграф 9 от същата директива.
- 6. ESMA очаква тези насоки да насърчават по-голямо сближаване в знанията и компетентността на персонала, който предоставя инвестиционни съвети или информация относно финансови инструменти, структурирани депозити, инвестиционни услуги или допълнителни услуги на клиенти, и компетентните органи да правят оценка на спазването на тези изисквания. Насоките определят важни стандарти, за да подпомогнат посредниците при изпълнението на задълженията им да действат в най-добрия интерес на своите клиенти, както и за подпомагане на КО да оценяват адекватно начина, по който посредниците изпълняват тези задължения.

7. С настоящите насоки се определят минималните стандарти за оценяването на знанията и компетентността на персонала, който предоставя съответните услуги. Следователно КО може да изискват по-високи нива на знания и компетентност на персонала, който предоставя консултации и/или за служителите, които предоставят информация.
8. В съответствие с тези насоки ESMA предвижда съответно укрепване на защитата на инвеститорите. Приложение I включва редица примери за илюстрация на това как инвестиционният посредник може да прилага насоките. Тези примери не са част от насоките, но вместо това целят да подпомогнат посредниците при определянето на практически примери за това как изискванията в насоките могат да бъдат изпълнени.

IV. Спазване на насоките и задължения за докладване

Статут на насоките

9. Настоящият документ съдържа насоки, издадени съгласно член 16 от Регламента за ESMA и изисквани съгласно член 25, параграф 9 от ДПФИ II. Съгласно член 16, параграф 3 от Регламента за ESMA компетентните органи и участниците на финансовите пазари полагат всички усилия за спазване на насоките.
10. Компетентните органи, за които се отнасят насоките, следва да ги спазват, като ги включат в своите надзорни практики, включително, когато определени насоки са насочени предимно към участниците на финансовите пазари.

Изисквания за докладване

11. Компетентните органи, за които се прилагат настоящите насоки, трябва да уведомят ESMA дали изпълняват или възнамеряват да спазват насоките, като изложат причините си за неспазването, в срок от два месеца след датата на публикуването от ESMA на адрес: KCguidelines1886@esma.europa.eu. При липса на уведомление до този срок съответните компетентни органи се считат за неспазващи насоките. Образец на уведомленията може да бъде намерен на уебсайта на ESMA.
12. Посредниците, за които се прилагат настоящите насоки, не са длъжни да докладват на ESMA дали спазват тези насоки.

V. Насоки

V.I Общи положения

13. Нивото и интензивността на знания и компетентност, които се очакват за предоставящите инвестиционни консултации, следва да са с по-висок

стандарт, отколкото за тези, които само предоставят информация за инвестиционните продукти и услуги.

14. Посредниците следва да гарантират, че персоналът, предоставящ съответните услуги, притежава необходимите знания и компетентност да изпълнява съответните регулаторни и правни изисквания и стандарти за бизнес етика.
15. Посредниците следва да гарантират, че персоналът знае, разбира и прилага неговите вътрешни политики и процедури, предназначени да осигурят спазване на ДПФИ II. За да гарантират пропорционално прилагане на изисквания за знания и компетентност, посредниците следва да гарантират, че персоналът притежава необходимото ниво на знания и компетентност да изпълнява задълженията си, които отразяват обхвата и степента на съответните осигурени услуги.
16. Звеното за спазване следва да направи оценка и преглед на спазването на тези насоки. Прегледът следва да бъде включен в доклада на управителния орган относно изпълнението и ефективността на цялостната контролна среда за инвестиционни услуги и дейности.

V.II Критерии за знания и компетентност на персонала, предоставящ информация относно инвестиционни продукти, инвестиционни услуги или допълнителни услуги

17. Посредниците следва да гарантират, че персоналът, който предоставя информация относно инвестиционни продукти, инвестиционни услуги или допълнителни услуги, които се предлагат чрез посредника, притежава необходимите знания и компетентност да:
  - а. разбира основните характеристики, риска и функциите на тези инвестиционни продукти, достъпни чрез посредника, включително всички общи данъчни последствия и разходи, които ще бъдат направени от клиента в рамките на сделките. Следва да се обърне особено внимание при предоставяне на информация по отношение на продуктите, които се характеризират с по-високи нива на сложност;
  - б. разбира на общата сума на разходите и таксите, които ще бъдат направени от клиента във връзка със сделки с даден инвестиционен продукт или инвестиционни услуги, или допълнителни услуги;
  - в. разбира характеристиките и обхвата на инвестиционните услуги или допълнителните услуги;
  - г. разбира как функционират финансовите пазари и влиянието им върху стойността и цените на инвестиционните продукти, за които предоставя информация на клиентите;

- д. разбира въздействието на икономическите данни, национални/регионални/глобални събития върху пазарите и върху стойността на инвестиционните продукти, за които предоставя информация;
- е. разбира разликата между предишното изпълнение и бъдещи сценарии за изпълнение, както и ограниченията на прогнозите;
- ж. разбира въпросите, свързани с пазарната злоупотреба и борбата с изпирането на пари;
- з. оценява данните, свързани с инвестиционните продукти, за които предоставя информация на клиентите като документи с основна информация за инвеститорите, проспекти, финансови отчети или финансови данни;
- и. разбира специфичните пазарни структури за инвестиционни продукти, за които предоставя информация на клиентите, и когато това е приложимо, техните места за търговия или наличието на каквито и да било вторични пазари;
- й. притежава основни познания за принципите за оценка на вида на инвестиционните продукти, във връзка с които се предоставя информацията.

V.III Критерии за знания и компетентност на персонала, който предоставя инвестиционни консултации

- 18. Посредниците следва да гарантират, че персоналят, който предоставя инвестиционни консултации, притежава необходимите знания и компетентност да:
  - а. разбира основните характеристики, риска и функциите на инвестиционните продукти, които се предлагат или препоръчват, включително всички общи данъчни последици, които ще бъдат понесени от клиента в рамките на сделките. Следва да се обърне особено внимание при предоставянето на консултации по отношение на продукти, които се характеризират с по-високи нива на сложност;
  - б. разбира общите разходи и такси, които ще бъдат понесени от клиента във връзка с вида на инвестиционния продукт, който се предлага или препоръчва, и разходите, свързани с предоставянето на съвети и всякакви други свързани услуги, които се предоставят;
  - в. изпълнява задълженията, изисквани от посредниците във връзка с изискванията за целесъобразност, включително задълженията, както са

посочени в насоките относно някои аспекти на изискванията относно целесъобразност на ДПФИ¹;

- г. разбира как видът инвестиционен продукт, предоставен от посредника, може да не е подходящ за клиента, след оценка на съответната информация, предоставена от клиента срещу евентуалните промени, които може да са настъпили след събирането на съответната информация;
- д. разбира как функционират финансовите пазари и начина, по който те влияят на стойността и цените на инвестиционни продукти, които се предлагат или препоръчват на клиенти;
- е. разбира въздействието на икономическите данни, национални/регионални/глобални събития върху пазарите и върху стойността на инвестиционните продукти, които се предлагат или препоръчват на клиенти;
- ж. разбира разликата между предишното изпълнение и бъдещи сценарии за изпълнение, както и ограниченията на прогнозите;
- з. разбира въпросите, свързани с пазарната злоупотреба и борбата с изпирането на пари;
- и. оценява данните, отнасящи се до вида инвестиционни продукти, които се предлагат или препоръчват на клиенти като документи с основна информация за инвеститорите, проспекти, финансови отчети или финансови данни;
- й. разбира специфичните пазарни структури за вида инвестиционни продукти, които се предлагат или препоръчват на клиентите, и по целесъобразност техните места за търговия или наличието на каквито и да било вторични пазари;
- к. притежава основни познания за принципите за оценка на вида на инвестиционните продукти, които се предлагат или препоръчват на клиенти;
- л. разбира основните принципи на управление на портфейла, включително да може да разбира последиците от диверсификация по отношение на индивидуалните инвестиционни алтернативи.

V.IV Организационни изисквания за оценка, поддържане и актуализиране на знания и компетентност

- 19. Посредниците следва да определят отговорностите на персонала и да гарантират, че когато това е уместно, в съответствие с услугите,

---

¹ <http://www.esma.europa.eu/system/files/2012-387.pdf>

предоставяни от посредника и вътрешната му организация, съществува ясно разграничение в описанието на отговорностите между ролите на предоставяне на консултации и предоставяне на информация.

20. Посредниците следва да:

- a. гарантират, че персоналът, който предоставя съответните услуги за клиенти, се оценява чрез успешното завършване на подходяща квалификация и е придобил подходящ опит в предоставянето на съответните услуги на клиенти;
- б. извършват вътрешен или външен преглед, най-малко веднъж годишно, на нуждите от развитие и опит на членовете на персонала, оценка на регулаторните промени и предприемат необходимите действия за спазване на тези изисквания. Този преглед следва също така да гарантира, че персоналът притежава подходяща квалификация и поддържа и актуализира своите знания и компетентност чрез непрекъснато професионално развитие или обучение за съответната квалификация, както и конкретното обучение, което се изисква, преди да се предложат нови инвестиционни продукти от посредника;
- в. гарантират, че при поискване те представят на своите КО документите за знанията и компетентността на персонала, който предоставя съответните услуги на клиентите. Тези регистри съдържат информация, която дава възможност на КО да извършва оценка и проверява спазването на насоките;
- г. гарантират, че когато член на персонала не е придобил необходимите знания и компетентност при предоставянето на съответните услуги, той не може да предоставя съответните услуги. Въпреки това, когато този член на персонала не е придобил подходяща професионална квалификация или необходимия опит да предоставя съответните услуги или и двете, той може само да предоставя съответните услуги под наблюдение. Степента и интензивността на наблюдение следва да отразяват съответната квалификация и опита на члена на персонала, който е наблюдаван, и това може да включва, когато е целесъобразно, наблюдение по време на срещи с клиенти и други форми на комуникация, като телефонни разговори и електронни съобщения;
- д. гарантират, че в случаите по буква г), членът на персонала, който наблюдава друг персонал, има необходимите знания и компетентност, както се изисква от настоящите насоки и необходимите умения и ресурси, за да действа като компетентен надзорен орган;
- е. гарантират, че осигуреното наблюдение е съобразено с услугите, които са предоставени от този член на персонала и изпълнява изискванията на тези насоки, които са от значение за услугите;

- ж. гарантират, че наблюдаващото лице поема отговорност за предоставянето на съответните услуги, когато членът на персонала под наблюдение предоставя съответните услуги на клиент, все едно наблюдаващото лице предоставя съответните услуги на клиента, включително одобрение на доклада за целесъобразност, когато се предоставя консултация;
- з. гарантират, че членът на персонала, който не е придобил необходимите знания или компетентност при предоставянето на съответните услуги, не може да предостави съответните услуги под наблюдение за период от над 4 години (или по-кратък срок, ако това се изисква от КО).

V.V Публикуване на информация от компетентните органи

- 21. Когато даден списък с конкретни подходящи квалификации, които отговарят на критериите от насоките, не е публикуван от КО или други национални органи, определени в държавата членка, компетентните органи трябва да публикуват критериите на тези насоки, както и характеристиките, които съответната квалификация трябва да изпълнява за спазване на тези критерии.
- 22. КО следва също да публикуват: (i) информация за срока от време, който се изисква за придобиване на подходящ опит; (ii) максималния срок от време, в който член на персонала без подходяща квалификация или опит има разрешение да работи под наблюдение; и (iii) дали прегледът на подходящата квалификация на член на персонала следва да бъде извършен от посредник или външен орган.
- 23. Информацията по параграфи 21 и 22 се публикува на уебсайта на КО.

VI. Приложение I

Обяснителни примери за прилагането на някои аспекти на насоките

Примери във връзка с обхвата на насоките

Следните примери посочват случаи, в които член на персонала не попада в обхвата на насоките:

- служители, които само посочват къде клиентите могат да намерят информация;
- служители, които разпространяват брошури и листовки на клиенти, без да предоставят допълнителна информация по отношение на тяхното съдържание или да предоставят каквито и да е последващи инвестиционни услуги на тези клиенти;
- служители, които само предават информация, като основна информация за инвеститорите по искане на клиента, без да предоставят допълнителна информация по отношение на нейното съдържание или да предоставят каквито и да е последващи инвестиционни услуги на тези клиенти; и
- служители, които извършват спомагателни функции и не осъществяват пряк контакт с клиентите.

Примери във връзка с обхвата на насоките

По отношение на разграничението между персонала, предоставящ информация, и персонала, предоставящ инвестиционни консултации, посредникът следва да вземе предвид въпросите и отговорите, издадени от Европейския комитет на регулаторите на ценни книжа².

Общ пример, отнасящи се до част V.I:

Посредникът осигурява задължително редовно обучение на служителите в областта на дейността съгласно ДПФИ и организационните изисквания.

Общ пример, отнасящи се до част V.I:

Посредникът приема етичен кодекс за установяване на стандарти за търговска етика и поведение, необходими за правилното предоставяне на съответните услуги, и получава писмени потвърждения от персонала, че са го прочели, разбрали са го и го спазват.

---

² http://www.esma.europa.eu/system/files/10_293.pdf

Примери във връзка с част V. I., V.II и V.III:

Посредникът осигурява задължително редовно обучение на персонала за особеностите и характеристиките, включително потенциалните рискове на продуктите, предлагани от него. Това включва обучение за нови продукти, предлагани от посредника.

Посредникът гарантира, че персоналът е запознат със случаи, при които възникват конфликти на интереси, и как да прилага правилата относно управлението на конфликти на интереси.

Посредникът гарантира, че персоналът е запознат със случаи по отношение на това, кога един посредник може да изплаща или получава стимул и съответните правни изисквания, които уреждат стимулите.

Примери, отнасящи се до част V.III и V.IV

Посредникът редовно следи оценките за целесъобразност, предоставени от персонала за преценка дали съответният член на персонала е разгледал всички аспекти на изискванията относно целесъобразност, съпоставени със специфичните подробности на инвестиционния продукт.

Посредникът редовно наблюдава, че съответният персонал, който предоставя консултации, показва:

- умение за задаване на подходящи въпроси на клиента, с цел да разбере неговите инвестиционни цели, финансово положение, знания и опит;
- умение да обясни рисковете и ползите от даден продукт или стратегия за клиента;
- умение да сравнява избраните продукти по отношение на условия и рискове, способност да избира най-подходящия продукт за профила на клиента.

Примери, отнасящи се до част V.IV

Посредникът документира ролята и отговорностите на персонала и оценява неговите резултати с основни определени критерии, които се съдържат в описанието на отговорностите.

Посредниците съобщават публично по начин, който е последователен и значим за клиентите, своите критерии за доказване по какъв начин персоналът спазва тези насоки.

Продължително или продължаващо професионално развитие е необходимо, с цел персоналът да притежава „подходяща квалификация“. Това текущо оценяване ще съдържа актуализирани материали и ще провери персонала относно познанията им,

например за регулаторни промени, нови продукти и услуги на пазара. Това текущо оценяване:

- може да включва обучение под формата на курсове, семинари, независими проучвания или обучение; и
- включва въпроси за проверка, които показват, че персоналът има необходимите знания и компетентност.

Посредниците проверяват целесъобразността на непрекъснатото текущо развитие, което се предоставя на персонала, предоставящ съответните услуги.